

הגמרא דנה באלו אופנים חייב השומר להשבע שבועת השומרים. רבי יוחנן סובר ששומר שטוען שנגנב ממנו הפקדון חייב שבועה רק שהוא מודה במקצת הטענה, מפני שכך נאמר בפרשת טוען טענת גנב (שמות כב, ח):

עַל-כֹּל-דְּבַר-פֶּשַׁע עַל-שׁוֹר עַל-חֲמוֹר עַל-שֶׁה עַל-שִׁלְמָה עַל-כָּל-אַבְדָּה אֲשֶׁר יֵאמֹר כִּי-הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר-שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעוּ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנֵיהֶם לַרְעָה:

השומר טוען "כי הוא זה" בלבד, ולא מה שהמפקיד טוען. ולכן רק המודה במקצת הטענה בעניין הפיקדון נשבע. אמנם רבי חייא בר יוסף חולק ואומר שמודה במקצת הטענה עוסק בענייני הלוואה, אך "כי הוא זה" נאמר בפרשת טוען טענת גנב בפיקדון! ולכן אומרת הגמרא כך (שם):

עירוב פרשיות כתוב כאן, וכי כתיב "כי הוא זה" - אמלוא הוא דכתיב.

כלומר, הפסוק "כי הוא זה" איננו נמצא במקומו, וכך מבאר רש"י (ד"ה עירוב):

פסוק שהוא מפרשה אחרת **נתערב בזה שאינו מקומו** דהאי "כי הוא זה" ב"אם כסף תלוה" הוה ליה למכתביה דהתם קאי, דאילו בהך פרשתא דפקדון בלא הודאה במקצת מחייב.

מודה במקצת נתערב בפרשת פקדון ששם חייב גם ללא הודאה במקצת, אך בהלוואה כן צריך לומר מודה במקצת ולכן מקום הפסוק "כי הוא זה" צריך להיות ב"אם כסף תלווה".

ויש לברר: א. מהיכן למדו חז"ל שהדברים אינם נכתבו במקומם? ב. ועוד, מדוע כתבה התורה דברים שאינם במקומם? ג. מדוע לערב את הפרשיות הללו?!

הגמרא מבארת בהמשך שכל הרעיון של ההודאה במקצת היא בעצם יצירת זיקה בין הטוען לנטען. ובכן, רק כך אפשר לחייב שבועה שמבשרת את האמת ביניהם. אך אם כופר בבל, בהלוואה אין יצירת זיקה, אך הודאה במקצת הטענה יוצרת את הביטחון ומחילה שבועה. וכך בהלוואה יש שוני מהחזקת פיקדון, וכך מבארת הגמרא (שם):

ומאי שנא מלוה? כדדברה, דאמר רבה: מפני מה אמרה תורה מודה במקצת הטענה ישבע? חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו, והאי בכולי בעי דנכפריה, והאי דלא כפריה - משום דאין אדם מעיז פניו, ובכולי בעי דלודי ליה, והאי דכפר ליה במקצת - סבר: אי מודינא ליה בכוליה תבע לי בכוליה, אישתמיט לי מיהא השתא אדהוו לי זוזי ופרענא, הלכך רמא רחמנא שבועה עליוה כי היכי דלודי ליה בכוליה, וגבי מלוה הוא דאיכא למימר הכי, אבל גבי פקדון מעיז ומעיז.

אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו לשקר, אלא הוא רק דחיין שדוחה את הקץ ולכן מודה במקצת. אך בפיקדון אדם מעיז פניו בפני המפקיד, ולכן אין צורך בהודאה במקצת. ע"כ מה שמחייב שבועה בין המפקיד לנפקד היא לא החזקה שאין אדם מעיז פניו, אלא הקשר של השומר והנשמר (ר"ת שגם בכפירה בפיקדון אין שבועה).

אם כן, מתחדדת השאלה, מדוע בחרה התורה לומר "כי הוא זה" הודאה במקצת הטענה בפיקדון? ולא בהלוואה!

ראשית ננסה להבין את הלימוד של עירוב הפרשיות. שמעתי מהרב יונר שליט"א ניתוח מעמיק בפרשת משפטים, **שכל פתיחה של פרשייה מתחילה במילים "כי" או "וכי" כגון: "כי יבער איש" "כי תצא איש" "וכי ישאל איש" ועוד רבים הפסוקים. אך שיש פסוק שמתחיל במילה "אם" או "ואם" אזי זהו המשך של העניין הקודם, כגון: "אם לא ימצא הגנב" "אם טרף יטרף" "אם מאן ימאן" ועוד.**

אך יש פרשייה מיוחדת שאיננה לפי הכללים של שאר הפרשיות (שמות כב, כד):

אם-כִּסְפוֹ תִּלְוֶה אֶת-עַמִּי אֶת-הָעֶבֶר עִמָּךְ לֹא-תִהְיֶה לְךָ כְּנֶזֶה לֹא-תִשְׁמֹן עָלָיו נָשָׂךְ:

הפרשייה של הלוואה פותחת במילה "אם", ולכאורה חז"ל ישר שואלים לאן נעלם המילה "כי"? שהרי אנו מתחילים מהאמצע. חז"ל הבינו שיש כאן עירוב של הפרשיות, והמילה "כי" נמצאת בפרשה אחרת. "כי הוא זה" שהיא בעצם סוף פרשיית הפקדון, אבל באמת היא קשורה לדיני הלוואה.

ונראה לענ"ד שצורת הלימוד ממש מתאימה לסוד ההלכה הנלמדת. **פרשיית הפקדון 'מפקידה' ושומרת אצלה דין חשוב, שפרשיית הלוואה 'מלווה' לה! וכך נוצר 'עירוב פרשיות' לא שח"ו יש כאן עירובב כאי סדר, אלא חיבור ועירוב כדיני העירובין.**

מדוע הודאה במקצת הופקדה בפרשת הפיקדון? נראה לענ"ד שפרשת הלוואה היא חסד, ופרשת הפקדון היא מבטאת יותר את הדין. והתורה לא רצתה לערבב את הדין עם החסד של הלוואה, ולכן הפרידה- אך עירבה כעירוב בסוד כללי הלימוד.